

Presentación

“O medio ambiente como xerador de actividades capaces de producir emprego, saúde e benestar á poboación”.

Cada día ten maior importancia o coñecemento do medio ambiente dunha comunidade, xa que é un condicionante do seu benestar social, sanitario e económico. A industrialización e a urbanización modificaron o medio ambiente dando orixe a problemas ambientais de primeira orde (o efecto invernadoiro e o cambio climático, a destrución da capa de ozono estratosférica, o transporte de contaminantes, a desertización, etc.) que é preciso corrixir, así como evitar que as actividades futuras orixinen máis deterioracións no noso contorno a través dunha política preventiva que permita un desenvolvemento sostido e equilibrado e teña como obxectivos a protección da saúde do home e a conservación de todos os recursos (aire, auga, solo, clima, especies de flora e fauna, alimentos, materias primas, hábitat, patrimonio natural e cultural) que condicionan e sustentan a vida. As interrelacións entre os diversos recursos e a súa xestión fan cada vez máis necesaria a posta en marcha de estratexias globais, entre as que ocupa un papel fundamental o principio de prevención, xa que máis vale previr que curar.

A forte conexión entre medio ambiente e saúde reconeceuse expresamente na 3ª Conferencia Ministerial do Medio Ambiente e a Saúde (Londres, 1999). O Cume da Terra de Río de Janeiro (1992) e a Conferencia de NNUU sobre Medio Ambiente e Desenvolvemento de Johannesburgo (2002), acuñaron a idea de desenvolvemento sostible, que expresa a imposibilidade dun desenvolvemento sen contar co medio ambiente (a protección do medio ambiente e o desenvolvemento económico e social son tres piares inseparables do desenvolvemento sostible). Para acadar os obxectivos do VI Programa Comunitario de Acción en materia de medio ambiente para 2001-2010, ademais da consideración das disposicións lexislativas vixentes e de aspectos tecnolóxicos inclúense actuacións tales como o aumento de diálogo coa empresa, fomento de acordos voluntarios, participación da opinión pública, acceso á información ambiental, etc. A empresa ten unha especial responsabilidade diante do medio ambiente ao ser consumidora de recursos, ademais de fonte de emisións e residuos; pero tamén é orixe de coñecementos científicos e tecnolóxicos, así como de positivos impactos socioeconómicos; o cal levou a moitas empresas a integrar a política ambiental nas estratexias corporativas adoptando criterios de protección do contorno na planificación de actividades e toma de decisións, o que implica tamén ás asociacións empresariais, xa que a protección do medio ambiente na empresa constitúe unha responsabilidade corporativa.

A Oficina Rexional para Europa da OMS, baseándose nas iniciativas de Cidades Saudables, e tendo en conta as experiencias dos plans de sanidade ambiental locais e os programas da Axenda 21 existentes nalgúns países europeos, decidiu apoiar as entidades locais e rexionais para acadar os obxectivos do desenvolvemento sostible, para o cal é necesario impulsar a posta en marcha de medidas de planificación e control do medio ambiente relacionadas cos aspectos sanitarios, xa que para resolver os problemas do medio ambiente, a saúde e o desenvolvemento sostible, é preciso chegar a un acordo e emprender accións non só a nivel nacional e internacional senón tamén a nivel subnacional e local.

Na liña das políticas da OMS de propoñer ambientes saudables, e coa esperanza de concienciar aos concellos galegos de asumir esta filosofía na xestión dos aspectos ambientais da saúde e así poder contribuír ao desenvolvemento sostible de Galicia e mellorar as condicións de vida dos cidadáns, púxose en marcha en Galicia no ano 2000, o **Programa Galego Municipios Saudables e Sostibles 2000-2010**, que contou cos parabéns do coordinador do proxecto 'Healthy Cities' da Oficina Rexional para Europa da OMS. Esta iniciativa itinerante pioneira en España, leva consigo:

- Un primeiro nivel de actuación: de formación e reciclaxe de técnicos en medio ambiente e saúde, e foro de debate de todos os axentes sociais implicados na tarefa de protexer e conservar o medio ambiente.
- Un segundo nivel de actuación: de participación cidadá, peza clave na posta en marcha de calquera programa de actuación.
- Unha recomendación: que os concellos, comarcas e mancomunidades de Galicia, coa axuda e o apoio da Administración, adquiran o compromiso de adhesión á Carta de Aalborg e inicien e impulsen a posta en marcha e o desenvolvemento da Axenda 21 Local.

A posta en marcha en Galicia deste Programa, co apoio da OMS, auspiciado pola SESA e baixo o mecenado de Obra Social Caixa Galicia, Xunta de Galicia, Egael-Fegamp, Sogama, Iberdrola e Aquagest, no seu periplo itinerante por toda a xeografía galega o longo desta década, contou coa participación de 225 concellos (222 galegos, 2 leoneses e 1 asturiano) e máis de 4.078 asistentes nas 43 edicións de Cursos de Saúde Ambiental realizados. Precisamente co fin de abordar e debater algúns dos problemas ambientais prioritarios que ten Ortegal, Eume e Ferrolterra, organízase o XLIV Curso de Saúde Ambiental, que deseñado de acordo cos principios da Carta Europea sobre Medio Ambiente e Saúde, e a Carta de Aalborg cara á sostibilidade, e dirixido a todos aqueles que traballan ou están interesados no medio ambiente e na saúde, pretende converterse en foro de debate e estudo da situación ambiental de Ortegal, Eume e Ferrolterra, ademais de punto de encontro de sanitarios e ambientalistas, e referencia ambiental de Galicia durante esa semana, co obxectivo de contribuír a sentar as bases do desenvolvemento sostible cara ao futuro da nosa terra.

Finalmente, destacar a necesidade de unir esforzos por parte de responsables políticos, empresarios, científicos, educadores, profesionais, comunicadores, ecoloxistas, así como a participación activa dos cidadáns, en prol de conseguir un medio ambiente saudable e sostible para tod@s @s galeg@s, mellor legado para xeracións vindeiras.

Prof. Dr. Francisco José Peña Castiñeira

RESPONSABLE PROGRAMA GALEGO MUNICIPIOS SAUDABLES E SOSTIBLES 2000-2010

Programa

LUNS, 31 DE MAIO

16:00 h.: ACREDITACIÓN E ENTREGA DA DOCUMENTACIÓN.

16:30 h.: ACTO INAUGURAL, a cargo de *D. Rafael José Girón Martínez*, alcalde-presidente do Concello de Ortigueira; *D. Carlos Antonio Fernández Castro*, presidente da FEGAMP-Federación Galega de Municipios e Provincias; *D. Manuel Borobio Sanchiz*, director xeral de Sostibilidade e Paisaxe da Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas da Xunta de Galicia; *D. Tomás Fernández-Couto Juanas*, director xeral de Montes da Consellería do Medio Rural da Xunta de Galicia; *D. Pablo Ramón Fernández Asensio*, director xeral de Ordenación e Xestión dos Recursos Mariños da Consellería do Mar da Xunta de Galicia; *D. Jaime Rodríguez-Arana Muñoz*, presidente do Instituto Internacional de Ciencias Administrativas-Sección Española; *D. Francisco de Asís Caamaño Martínez*, delegado de Iberdrola en Galicia; *D.ª Susana Gómez Mourelle*, concelleira de Educación e Medio Ambiente do Concello de Ortigueira; representante de Caixa Galicia.

17:00 h.: I MESA REDONDA: “**Posta en valor do patrimonio natural, forestal, mariño e do litoral de Galicia**”

MODERADOR: PROF. DR. D. JAIME RODRÍGUEZ-ARANA MUÑOZ

Catedrático de Dereito Administrativo da Universidade da Coruña.

RELATORES:

- **“A xestión integrada da costa e a protección do litoral galego cara a un urbanismo sostible”**
PROF. DR. D. FRANCISCO JAVIER SANZ LARRUGA
Profesor titular de Dereito Administrativo da Facultade de Dereito e director do Observatorio do Litoral da Universidade da Coruña. Experto en dereito ambiental.
- **“Plan de ordenación do litoral de Galicia”**
D. MANUEL BOROBIO SANCHIZ
Director xeral de Sostibilidade e Paisaxe da Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas da Xunta de Galicia.
- **“A xestión forestal sustentable: unha oportunidade para o monte galego”**
D. TOMÁS FERNÁNDEZ-COUTO JUANAS
Director xeral de Montes da Consellería do Medio Rural da Xunta de Galicia.
- **“A xestión sostible dos recursos mariños en Galicia”**
D. PABLO RAMÓN FERNÁNDEZ ASENSIO
Director xeral de Ordenación e Xestión dos Recursos Mariños da Consellería do Mar da Xunta de Galicia.

MARTES, 1 DE XUÑO

16:30 h.: I CONFERENCIA MONOGRÁFICA: “**Plans de actuación de abastecemento e saneamento en Ortegal**”

PROF. D. FRANCISCO ALONSO FERNÁNDEZ

Xefe do Servizo Territorial da Zona Galicia Sur de Augas de Galicia da Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas da Xunta de Galicia. Profesor da Universidade de Vigo.

17:30 h.: II MESA REDONDA: “**A protección e a mellora da calidade das augas**”

MODERADORA: PROF.ª DRA. D.ª MARÍA JULIA MELGAR RIOL

Profesora titular de Toxicoloxía, coordinadora do Plan de Desenvolvemento Sostible e vicedecana da Facultade de Veterinaria da Universidade de Santiago de Compostela-Campus de Lugo.

RELATORES:

- **“Estado actual da calidade das augas de consumo humano dos abastecementos da provincia da Coruña”**
D. MANUEL ÁLVAREZ CORTIÑAS
Xefe do Servizo de Sanidade Ambiental da Dirección Xeral de Saúde Pública e Planificación da Consellería de Sanidade da Xunta de Galicia.
- **“Ciclo integral da auga: a xestión dos servizos de abastecemento e saneamento de Ortigueira”**
D. JOSÉ MARÍA OURO LÓPEZ
Xefe de Producción Zona Norte de Aquages Galicia.
- **“A xestión do sistema de abastecemento de Ferrolterra”**
D. ALEJANDRO PISA JARABA
Director xerente de EMAFESA-Empresa Mixta de Aguas de Ferrol, S.A.

MÉRCORES, 2 DE XUÑO

10:00-14:00 h.: VISITAS PRÁCTICAS:

- ETAP e EDAR municipais de Ortigueira, xestionadas por Aquagest, S.A.
- CTRIG-Centro de Tratamento de Residuos Industriais de Galicia, xestionado por Sogarisa (As Somozas).

16:30 h.: II CONFERENCIA MONOGRÁFICA: “Instrumentos legais e financeiros de protección ambiental na Unión Europea”

D. JUAN JOSÉ LIRÓN LAGO

Secretario de Galicia-Norte de Portugal da Agrupación Europea de Cooperación Territorial (GNP-AECT).

17:30 h.: III MESA REDONDA: “A xestión integral de residuos en Galicia”

MODERADOR: D. BENITO GARCÍA CARRIL

Director de Galicia Ambiental-Grupo Correo Gallego. Periodista especializado en información ambiental. Membro da Asociación de Periodistas de Información Ambiental de España (APIA).

RELADORES:

- **“A xestión dos residuos urbanos no modelo Sogama”**
D.ª MARÍA ESTHER CAMPOS MOSQUERA
Responsable de Comunicación e Prensa de Sogama.
- **“CTRIG-Centro de Tratamento de Residuos Industriais de Galicia: situación actual e perspectivas de futuro”**
D. RAMÓN BLANCO LÓPEZ
Director industrial de Sogarisa.
- **“Papel dos xestores autorizados na recollida, transporte e tratamento final dos residuos industriais non perigosos”**
D.ª ELVIRA CAMARERO PÉREZ
Directora comercial do Grupo GESTÁN.

XOVES, 3 DE XUÑO

10:00-14:00 h.: Viaxe no barco *Aula do Mar* do Concello de Cariño ata *Os Aguillóns* (Cabo Ortegal), cantís de *A Garita de Herbeira* (cantís máis altos de Europa) e *San Andrés de Teixido* (Cedeira).

16:30 h.: III CONFERENCIA MONOGRÁFICA: “O sistema de vixilancia da calidade do aire e o control de emisións en Galicia”

D. JOSÉ GIL DE BERNABÉ SÁNCHEZ

Director do Laboratorio de Medio Ambiente de Galicia da Secretaría Xeral de Calidade e Avaliación Ambiental da Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas da Xunta de Galicia.

17:30 h.: IV MESA REDONDA: “As empresas, os centros educativos e os concellos ante o reto ambiental do século XXI”

MODERADOR: Representante da Confederación de Empresarios Ferrol-Eume-Ortegal (COFER).

RELADORES:

- **“A xestión ambiental como xeradora de rendibilidade empresarial”**
D.ª PAULA RODRÍGUEZ CARBALLO
Auditor xefe de AENOR-Delegación Galicia.
- **“Código de boas prácticas ambientais para a normalización da xestión ambiental nas empresas, nos centros educativos e nos concellos”**
D.ª MARÍA VICTORIA ESCUREDO MERINO
Xerente de Desenvolvemento de Negocio de Novotec Galicia.

VENRES, 4 DE XUÑO

10:00 h.: VISITAS PRÁCTICAS:

- O Barqueiro e Estaca de Bares (Mañón).
- Praia de Morouzos e lagoa de San Martiño (Ortigueira).

13:00 h.: Inauguración do muíño de mareas de Senra (Ortigueira).

16:30 h.: V MESA REDONDA: “O camiño cara ao desenvolvemento sostible de Ortegal, Eume e Ferrolterra”

MODERADOR: “Problemática ambiental das industrias e do sector naval: a súa influencia no medio mariño”

DR. D. RAMIRO BARRIO GÓMEZ

Doutor en Ciencias Químicas. Xestor e auditor ambiental pola EOQ. Ex-responsable de Medio Ambiente de IZAR-Ferrol. Membro de COETICOR-Delegación de Ferrol.

RELATORES:

- “Importancia da protección e conservación do patrimonio natural de Ortegal”

D. CARLOS GONZALO MUÑOZ MARTÍNEZ

Xefe do Servizo de Conservación da Natureza do Departamento Territorial da Consellería do Medio Rural da Xunta de Galicia na Coruña.

- “A recuperación e difusión do patrimonio histórico-artístico, cultural e paisaxístico de Ortegal: a súa contribución ao turismo sustentable”

D. JOSÉ CARLOS BREIJO RODRÍGUEZ

Historiador. Profesor e director do IES Punta Candieira de Cedeira.

- “Certificación forestal, sanidade vexetal e xestión conxunta dos montes versus calidade da madeira, rendibilidade económica e conservación da natureza de Ortegal, Eume e Ferrolterra”

D. RAMÓN REIMONDE NOREÑA

Catedrático e empresario forestal. Directivo de PROMAGAL-Produtores de Madeira de Galiza. Membro da Academia Galega de Lingua Portuguesa.

19:00 h.: CONFERENCIA DE CLAUSURA: “A paisaxe galega: un recurso socioeconómico para o desenvolvemento local”

PROF. DR. D. DOMINGO GÓMEZ OREA

Doutor enxeñeiro agrónomo. Catedrático de Medio Ambiente, Ordenación Territorial e Planificación do Desenvolvemento Sostible do Departamento de Proxectos e Planificación da Universidade Politécnica de Madrid. Autor de 25 libros, cabe destacar 5 considerados clásicos na materia: “Evaluación de impacto ambiental”, “Evaluación ambiental estratéxica”, “Ordenación territorial”, “Recuperación de espazos degradados” e “Consultoría e ingeniería ambiental”, todos eles publicados pola Editorial Mundi Prensa. 35 anos de experiencia profesional repartidos entre a empresa privada, a Administración pública, o exercicio libre da profesión e a universidade e practicada en Europa, África e América, onde interveu en máis de 200 plans, proxectos e estudos realizados en máis de 20 países. Deseñou os modelos MAUSAR para ordenación territorial e IMPRO para avaliación do impacto ambiental.

20:00 h.: ACTO DE CLAUSURA E ENTREGA DE DIPLOMAS ACREDITATIVOS, a cargo de D. Rafael José Girón Martínez, alcalde-presidente do Concello de Ortigueira; D. Justo de Benito Basanta, secretario xeral de Calidade e Avaliación Ambiental da Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas da Xunta de Galicia; D. Luis Barral Losada, vicerreitor de Ferrol e Relación Universidade-Empresa da UDC; D. Luis Lamas Novo, presidente de Sogama; D. Casimiro González Fernández, director territorial de Aquagest en Galicia; D.ª Susana Gómez Mourelle, concelleira de Educación e Medio Ambiente do Concello de Ortigueira; representante de Caixa Galicia; alcaldes dos concellos participantes.

20:30 h.: O CONCELLO DE ORTIGUEIRA OFRECERÁ UN VIÑO GALEGO DE DESPEDIDA AOS PARTICIPANTES.

Información xeral

OBXECTIVOS

- Integración da dimensión dos aspectos ambientais da saúde na formación e reciclaxe de técnicos en medio ambiente e saúde, coa finalidade de actualizar a súa formación e adecuar as esixencias que demanda a sociedade actual, para que contribúa a mellorar a xestión e as condicións de vida urbana dos cidadáns.
- Establecer un foro de debate e estudo da situación ambiental de Ortegá, Eume e Ferrolterra, dos seus problemas e carencias que se consideran máis importantes, así como das posibles solucións que se deberán adoptar; ademais de permitir a cooperación e o diálogo entre todos os axentes sociais implicados no tema, fomentando a creación de núcleos de sostibilidade.

DESTINATARI@S

- Técnico@s, funcionari@s e responsables políticos da Administración Local, Provincial e Autonómica, que desenvolvan a súa actividade ou estean relacionados/interesados nas áreas obxecto de estudo.
- Profesorado da Universidade, de Ensino Secundario e Formación Profesional que desenvolva a súa actividade ou estea relacionado/interesado nas áreas obxecto de estudo.
- Técnico@s e xestores de empresas que desenvolvan a súa actividade nos departamentos de calidade, medio ambiente e prevención de riscos laborais.
- Profesionais libres, titulados superiores e diplomados, técnicos superiores e de grao medio que desenvolvan a súa actividade ou estean relacionados/interesados nas áreas obxecto de estudo.
- Estudantes universitarios e dos ciclos formativos de formación profesional relacionados/interesados nas áreas obxecto de estudo (saúde ambiental, química ambiental, xestión e organización dos recursos naturais e paisaxísticos, traballos forestais e de conservación do medio natural, etc.).

METODOLOXÍA

- Visitas prácticas, viaxe en barco, 5 mesas redondas, 3 conferencias monográficas e conferencia de clausura configuran a estrutura do curso, nas que os relatores farán unha exposición sintética de carácter técnico acompañadas de casos prácticos e co apoio de medios audiovisuais (power point), cun debate ao remate de cada sesión, no que tamén intervirán activamente os participantes amosando as súas experiencias.

NÚMERO DE PRAZAS E DEREITOS DE INSCRICIÓN

- **Número de prazas:** 50, que se cubrirán por rigorosa orde de inscrición.
- **Cota de inscrición:** 30 €.
- **Forma de pagamento:** o aboamento efectuarase mediante transferencia bancaria ou entrega en efectivo na oficina de Caixa Galicia, situada na Avda. General Franco, 51-53 – 15330 Ortigueira (A Coruña), nº de conta: **2091 – 0228 – 13 – 3040013115**, especificando o nome e apelidos da persoa inscrita.
- **Forma de inscrición:** cubrir o boletín de inscrición, que deberá achegar co xustificante do pagamento, e presentarse/ enviarase por correo electrónico/fax á Secretaría Técnica. O prazo para formalizar a inscrición abrírase o luns día 3 de maio, fixándose a data límite de formalizala o xoves día 27 de maio ás 14:00 horas.

DOCUMENTACIÓN

- Entregarase unha carpeta coa publicación do **Libro de Relatorios** e material didáctico diverso.

DIPLOMA ACREDITATIVO E CRÉDITOS DE LIBRE CONFIGURACIÓN (*)

- O alumnado que participe con regularidade nas sesións programadas do curso, que consta de **32 horas lectivas**, recibirá un diploma acreditativo de asistencia.
- A Universidade da Coruña (UDC) concederá **2 créditos de libre configuración** ao alumnado matriculado nesa Universidade que asista ao curso (en tramitación).
- A Universidade de Santiago de Compostela (USC) concederá **1 créditos de libre configuración** ao alumnado matriculado nesa Universidade que asista ao curso (en tramitación).
- A Universidade de Vigo (UV) concederá **2 créditos de libre configuración** ao alumnado matriculado nesa Universidade que asista ao curso (en tramitación).

SEDE, DATAS E HORARIO

- **Sede:** Sala de Conferencias do Museo Ortegalia (Avda. Francisco de Santiago, 9 – 15330 Ortigueira).
- **Datas:** do 31 de maio ao 4 de xuño de 2010.
- **Horario:** de 16:30 a 20:30 horas (de luns a venres). O mércores, o xoves e o venres, de 10:00 a 14:00 horas terán lugar unhas visitas prácticas (opcionais).

SECRETARÍA TÉCNICA (INFORMACIÓN E INSCRICIÓN)

FUNDACIÓN ORTEGALIA
Avda. Francisco de Santiago, 6 e 9
15330 ORTIGUEIRA (A CORUÑA)
Tel.: 981 40 24 13 • E-mail: museo@ortegalia.com

Organismos colaboradores

Concellos participantes

Ares

Cariño

Cedeira

Cerdido

Fene

Ferrol

Mañón

Moeche

Mugardos

Narón

Neda

Ortigueira

Pontedeume

As Pontes

As Somozas

Valdoviño

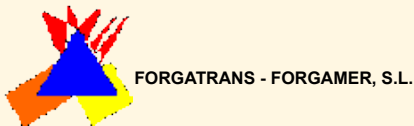
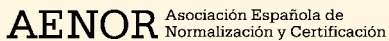

O Vicedo

Viveiro

Entidades e empresas colaboradoras

Recoñecementos e acreditacións

Auspiciado pola

Declarado de interese sanitario pola

Recoñecido con créditos de libre configuración polas ()*

Universidade de Vigo

Recoñecido como Curso de Relevancia Administrativa pola

Asociación Española de Ciencias Administrativas
Instituto Internacional de Ciencias Administrativas
Sección Española

